

Напрям 4. Література для дітей: проблемно-тематичний та жанрово-стильовий аспекти.

Муленко Ганна Олександрівна

здобувачка вищої освіти 3 року навчання за першим (бакалаврським) рівнем факультету соціальної педагогіки і психології Запорізького національного університету

Науковий керівник: к.пед.н., доц.Слижук О.А.

БЕСТІАРНІ МОТИВИ У КНИЗІ Г. ВДОВИЧЕНКО «36 І 6 КОТІВ»

Звернення письменників ХХІ ст. до бестіарних мотивів – помітне явище в царині української літератури для дітей. Воно перебуває в центрі уваги науковців. Літературознавча енциклопедія подає таке визначення: «Бестіарій (від лат. *vestia*: звір) – це жанр алегорично-дидактичної прози, своєрідний каталог реальних та вигаданих тварин, поширений у літературі середньовічної Європи у ХІ – ХІV ст.» [2, с. 124]. У бестіарії гармонійно поєднуються фантастичні елементи, морально-етична проблематика й символіка. Цей жанр прози схожий на байку, адже в ньому в алегоричних образах тварин відображені людські риси характеру(лисиця – хитрість, півень – хвалькуватість і т. д.).

Дослідженням українського бестіарію у літературних творах для дитячого читання присвячені наукові праці Ю. Сагати, О. Січкара, О. Сліпущо та ін. Попри значну кількість літературознавчих досліджень загального плану, аналіз конкретних літературних творів залишається поза увагою науковців. Мало дослідженим є й цікавий бестіарій Г. Вдовиченко, спроектований у її циклі «36 і 6 котів». Письменниця зазначає, що «В існуванні серії «36 і 6 котів» «винні» діти. Від дитячих прохань спалахує іскра, народжується ідея, і я починаю писати наступні пригоди котячого гурту. Навіть боюся заглядати далеко, бо бачу нові й нові сюжети та історії героїв» [6]. Справді, пригоди 36 дорослих і 6 маленьких котів-бестій захоплюють юних читачів, а образи тварин настільки цікаві й неординарні, що на їхніх прикладах легко передати моделі поведінки. Кожен із дорослих – це втілення своєрідного характеру, а малюки – справжня компанія дітлахів, які зростають: «Їх шестеро – Клаповух та інші. Ніхто з них не знає, коли й де народилися, і всі, окрім Клаповуха, до пори до часу навіть імен не мали. Полюбляють стрибати, катулятися, ганятися одне за одним і реготати без причини» [1, с. 12]. Коти є традиційними образами в українській культурі та літературі, як правило, ще за фольклорними уявленнями, супроводжують дітей, зростають разом з ними. Усталеними й стереотипними є уявлення про цінності, пов'язані з образами котів та їх відображення в мовній

Напрям 4. Література для дітей: проблемно-тематичний та жанрово-стильовий аспекти.

картині світу українців: «суб'єктивні риси носії тієї чи іншої мови приписують тварині на підставі проєкції цінностей, обов'язкових у людському світі, на тваринний світ. Чинниками, які впливають на виникнення певного уявлення про образ тієї чи іншої тварини, безперечно, є фольклор, література, Біблія і насамперед – особливий спосіб сприйняття й інтерпретації об'єктивної дійсності певним мовним колективом», - як зазначає Ю. Сагата[4, с. 287].

У народних уявленнях образ kota не позбавлений хитрості й крутійства. Такі риси притаманні й котам з книги Галини Вдовиченко: «Смугастий кіт завмер на килимку перед дверима, зирячи одним оком ізнизу вгору. Воно лагідно зблискувало. Глянувши на цього халамидника, можна було подумати, наче він щойно ледь урятувався від зграї розлючених псів. Кошлата скуйовджена шерсть стирчить навсібіч жорсткими кущиками, на носі – свіжа подряпина. Хвіст схожий на щітку для миття пляшок. Іще й око, втрачене, ясна річ, у бійці. Вуличний кіт, що й казати» [1, с. 287].

Грайливий, просякнутий тонким гумором тон оповіді доповнює, увиразнює бестіарні мотиви, дає змогу юним читачам розважитися разом з котами-бешкетниками.

Отже, бестіарні мотиви у книзі Г. Вдовиченко ґрунтуються на зв'язку із фольклорними основами на образному й ідейно-змістовому рівнях, що дозволяє говорити про трансформацію їх у сучасній українській літературі для дітей що сприяє реалізації аксіологічної складової, відкриває можливості для розвитку когнітивного й творчого потенціалу нового покоління українських дітей.

Список використаної літератури

1. Вдовиченко Г. 36 і 6 котів. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 136 с.
2. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 608 с.
3. Овдійчук Л. М. Жанри та стильові особливості сучасної прози для дітей. Українська література в загальноосвітній школі. Запоріжжя, 2015. Вип. 1. С. 35–38.
4. Сагата Ю. І. Кіт у польській та українській фразеології. Проблеми слов'янознавства: зб. наук. пр. Львів : Львівський національний університет імені І. Франка, 2008. Вип. 57. С. 282–290.

Напрям 4. Література для дітей: проблемно-тематичний та жанрово-стильовий аспекти.

5. Сліпушко О. М. Давньоукраїнський бестіарій (звірослов): національний характер, суспільна мораль і духовність давніх українців у тваринних архетипах, міфах, символах, емблемах. Київ:Дніпро, 2001. 140 с.

6. Федоріна В. Галина Вдовиченко: «В існуванні серії про котів «винні» діти. URL :<https://kyivdaily.com.ua/galina-vdovichenko/>(дата звернення: 01.05.2022).

Савчук Юлія Петрівна

здобувачка вищої освіти 4 року навчання за першим (бакалаврським) рівнем історико-філологічного факультету ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне

Науковий керівник: к. філ. н., доц. І. А. Саркісова

ВПЛИВ УКРАЇНСЬКОЇ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА СВІДОМІСТЬ ПІДЛІТКІВ

У сучасному світі підлітки прагнуть самоствердитися, самореалізуватися та самовдосконалитися, однак часто наштовхуються на нерозуміння з боку батьків, друзів, суспільства. Ця проблема не є новою, адже з подібними ситуаціями зіштовхувалося юнацтво й поколіннями раніше. Але сучасні підлітки живуть в умовах розвитку та впливу на людей різних моральних, ідейних думок наповнених трендами суспільства, релігійними переконаннями та іншим. В таких умовах надзвичайно складним є процес формування свідомості особистості. Наукова позиція І.Д. Бега (1998, 2000) спрямована на визначення значущості підлітковості періоду у появі здатності особистості цього періоду самостійно, свідомо ставити перед собою ті чи інші довільні завдання, бути внутрішньо організованою, визначати напрямки своїх дій та добродійних вчинків [1, с. 3].

Часто на свідомість підлітків впливають соціальні мережі та комп'ютерні ігри, а точніше, думки, що поширюються у них. Діти чи не щодня чують від батьків зауваження щодо проведення великої кількості часу за гаджетами, не читаючи натомість книг. Однак чимало дітей захоплюються читанням літератури більше ніж соціальними мережами. Культурі читання дітей навчають в школах. Цьому приділяють окрему увагу вчителі української та зарубіжної літератури.